

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DOKTORSKOU DISERTAČNÍ PRÁCI

Autor: Ing. Mgr. Zuzana Fišerová
Název: Zadlužování fyzických osob
Oponent: prof. Ing. Luboš Smrčka, CSc.

Úvod:

Doktorská disertační práce se zabývá aktuálním tématem zadlužování fyzických osob. Doktorand předložil disertační práci o rozsahu 98 stran textu (včetně seznamu použité literatury). Na začátku své disertační práce stručně shrnuje vývojovou cestu dlužníka do dluhové pasti, zejména okamžik, kdy se dlužník obrací na instituce, které jsou ochotny půjčovat finanční prostředky pouze za vyšší úrok.

V této souvislosti autor poukazuje na zahraniční studie, kde se objevují prodlužnické postoje ale i např. zaznívají názory, že dlužníci bankrot nevnímají jako privilegium, ale jako právo.

S tímto tvrzením se již setkáváme nyní České republice, kde je všeobecný tlak na to, aby hranice vstupu do oddlužení byla co nejmenší, pro co nejvíce dlužníků.

Dále autor poukazuje na skutečnosti, kterým se insolvenční zákon snaží vyhnout, zejména časově náročné insolvenční řízení, likvidace subjektů, netransparentnost nebo vysoké náklady insolvenčního řízení. Druhá šance a možnost dlužníků vystoupit ze stínové ekonomiky, je smyslem a úmyslem zákonodárce v oblasti oddlužení.

Vyjádření k jednotlivým bodům hodnocení:

a) Formulace výchozího výzkumného úkolu, hlavních cílů a popř. hypotéz s ohledem na soudobý stav poznání v dané oblasti

Soudobé teoretické poznatky k dané problematice byly shromážděny v kapitole 2. Autor si zadal tyto hypotézy:

1. Nalézt společné charakteristiky zadlužování fyzických osob
2. Popsat závislost zadlužování fyzických osob na čase před vyhlášením úpadku
3. Kompletně popsat proces zadlužení

Hlavním cílem předložené disertační práce bylo pochopit ekonomické, demografické, sociologické a psychologické souvislosti vedoucí k bankrotu.

Autor si stanovil následující dílčí otázky:

- Jaké jsou výše půjček a jaké jsou náklady na půjčky u dlužníků, kteří jsou v oddlužení, a jak se parametry půjček mění v závislosti na době do vyhlášení úpadku?
- Jaké jsou demografické charakteristiky dlužníka v oddlužení?
- Jaká je struktura dluhů průměrného dlužníka v oddlužení?
- Jaká je míra uspokojení věřitelů dlužníky v oddlužení?
- V jakém rozsahu požadují věřitelé zajištění půjček?

b) Adekvátnost použitých vědeckých metod

Doktorská disertační práce je dokladem toho, že doktorand dokázal vhodně použít vědecké metody a jejich vzájemné kombinace.

Domnívám se, že autor prokázal znalost metod vědecké práce a svoji schopnost je aplikovat. Volba metod vycházela z charakteru práce a jejich cílů a považuji ji za adekvátní.

c) Obsahová vyváženost

Struktura práce odpovídá zvoleným cílům. Autor postupně podává srozumitelný výklad příslušných institutů insolvenčního práva, aniž by přesahoval do dalších témat. Na úvod je vymezen pojem úpadku a institut oddlužení a forem oddlužení.

Dále se autor zabývá legislativním procesem, jak z pohledu do minulosti, tak pohledu do budoucnosti a vznášá mimo jiné i otázku, zdali získaná data mohou být vhodným argumentem do debaty ohledně snížení minimální 30 % hranice uspokojování věřitelů.

Autor srovnává oddlužení v České republice s obdobnými instituty v zemích Evropské unie, poukazuje na rozdílnosti v procesech oddlužení v jednotlivých zemích zejména z pohledu pro jakou skupinu účastníků insolvenčního řízení je procesně vedeno, tedy zdali je pro dlužnické nebo pro věřitelské.

Základem práce autora byl sběr dat od insolvenčních správců, na základě kterých byly zkoumány výše uvedené dílčí otázky.

d) Vlastní přínos autora na bázi autentické výzkumné činnosti

Autor provedl sběr dat z 148 insolvenčních řízení, což představovalo celkem 843 půjček. Tento postup je z pohledu vědeckých prací zcela jedinečný, a to z toho důvodu, že je velice časově a pracně náročný.

K přínosům práce považuji identifikaci problémů současné úpravy a návrh jejich řešení. Také je přínosem práce vytvoření datového souboru, se kterým lze v budoucnu dále pracovat a rozšiřovat ho o další výzkumné otázky.

e) Dosažení nových poznatků (přínos pro teorii a praxi)

Dosažená zjištění jsou shrnuta v Závěru. Dosažené výsledky prokazují, že vyšší počáteční dluh je u mužů (652.000,- Kč oproti 537.000,- Kč počátečního dluhu u žen), u kterých zároveň bylo dosaženo vyššího procenta uspokojení dluhu (58,8 %), než u žen, kde míra uspokojení byla pouze 46,2 %.

Autor ve své práci mimo jiné dospěl k těmto závěrům:

1. Úrok z půjček v době blížící se vyhlášení úpadku roste.
2. Se zhoršující se platební situací se u dlužníků projevuje tendence k uzavírání krátkodobých půjček malého objemu s vysokými náklady.

3. Zhruba 40 % z celkového dluhu průměrného dlužníka připadá na finanční instituce.
4. Poměrně vysoký podíl na celkovém dluhu průměrného dlužníka připadá na veřejný sektor – 18,1 %.
5. U více než 1/3 sledovaných řízení se celkový dluh pohybuje v rozmezí od 200.000,- Kč do 500.000,- Kč s průměrným uspokojením 70 %.
6. Průměrná výše dluhu činí 500.000,- Kč až 600.000,- Kč.
7. Podíl zajištěného objemu půjček vzhledem k celkovému objemu půjček činil 25,96 %.

f) Stupeň splnění stanovených cílů

Autor rozebírá splnění cíle a ověření stanovených hypotéz, přičemž dospěl k závěru, že i v této oblasti lze získat věrohodná a měřitelná data, na základě kterých lze popsat proces zadlužování dlužníka před zahájením insolvenčního řízení.

Na druhé straně autor prezentuje množinu poznatků a doporučení, k nimž dospěl ve vlastní výzkumné činnosti. Z toho pohledu lze přijmout závěr, že rámcově došlo k naplnění primárního i sekundárního cíle.

Otázky k obhajobě:

Doporučuji, aby se doktorand v rámci obhajoby vyjádřil k těmto problémům:

1. Je 30 % hranice pro oddlužení směrodatná pro celkové uspokojení věřitelů.
2. Má minimální 30 % hranice uspokojení svůj význam.
3. Lze po novele insolvenčního zákona předpokládat značné snížení stran uspokojování nezajištěných věřitelů.

Závěr:

Z uvedených důvodů doktorskou dizertační práci na téma „Zadlužování fyzických osob“ **doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí** pro obhajoby dizertačních prací a po úspěšné obhajobě doporučuji autorce udělení titulu Ph.D.

V Praze, dne 22.2.2019

prof. Ing. Luboš Smrčka, CSc.

